Savonlinnan kaupungin lausunto OKM:n lausuntopyyntöön luonnoksesta perusopetusasetuksen muuttamisesta

KH 23.11.2026 § 412

4/03.00/2026

Valmistelija

hallintojohtaja Markus Hämäläinen
markus.hamalainen@savonlinna.fi, p. 050 470 9394

sivistystoimenjohtaja Matias Valoaho
matias.valoaho@savonlinna.fi, p. 044 417 4202

Selostus

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta perusopetusasetuksen muuttamisesta. Perusopetusasetusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen säännökset vastaisivat perusopetuslain muutosta (Osaamistakuu; 619/2026, HE 35/2026 vp).

Perusopetuslain muutoksessa on muutettu ja täsmennetty muun muassa oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia koskevia säännöksiä. Oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä sekä todistuksista on aiemmin säädetty lakia alemman asteisissa säännöksissä ja normistossa kuten perusopetusasetuksessa ja opetussuunnitelmien perusteissa. Perusopetuslain muutoksen myötä ehdotetaan perusopetusasetuksen oppilaan arviointia käsittelevää 2 lukua muutettavaksi.

Lisäksi perusopetusasetukseen ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat tekniset muutokset, jotta asetus vastaisi perusopetuslakiin tehtyjä muutoksia. Asetusmuutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.8.2028.

Lausunnot pyydetään toimittamaan 25.11.2026 mennessä.

Lausuntopyyntö on liitteenä.

Asetuksen antamiseen liittyvät muutokset kohdistuvat erityisesti perusopetuksen oppilaisiin ja heidän huoltajiinsa. Arviointia koskevan sääntelyn täsmentymisellä voidaan edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua ja oikeusturvaa.

Taloudellisten vaikutusten arvioidaan olevan lähtökohtaisesti rajallisia. Uudistus voi kuitenkin lisätä opetuksen järjestäjän hallinnollista työtä ja henkilöstön työajan käyttöä erityisesti arviointikäytäntöjen uudistamisen, henkilöstön perehdyttämisen sekä hylätyn arvosanan jälkeen järjestettävien erillisten näyttöjen vuoksi.

Savonlinnan kaupunki antaa seuraavansisältöisen lausunnon asiasta:

10 § Lukuvuosiarviointi
Savonlinnan kaupunki pitää perusteltuna arviointia koskevan sääntelyn selkeyttämistä ja valtakunnallisen yhdenmukaisuuden vahvistamista. Selkeät ja kansallisesti yhtenäiset arviointiperusteet tukevat oppilaiden yhdenvertaista kohtelua eri kouluissa ja eri opetuksen järjestäjien alueilla.

Ehdotuksessa lukuvuosiarviointi sidotaan nykyistä selkeämmin vuosiluokan tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Arvosanan 5 kriteerien on tarkoitus määrittää hyväksytyn suorituksen vähimmäisosaamisen tasoa.

Savonlinnan kaupunki pitää tärkeänä, että valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa arviointikriteerit ja erityisesti hyväksytyn suorituksen vähimmäistaso määritellään riittävän selkeästi ja käytännössä sovellettavalla tavalla. Samalla opettajille tulee turvata riittävä perehdytys muutoksiin.

Sanallisen arvioinnin mahdollisuus vuosiluokilla 1–3 sekä erikseen säädetyissä tilanteissa on perusteltu. Vieraskielisten oppilaiden osalta mahdollisuus käyttää sanallista arviointia enintään kahden ensimmäisen perusopetuksessa vietetyn lukuvuoden aikana vuosiluokilla 4–8 on lähtökohtaisesti kannatettava. Savonlinnan kaupunki kuitenkin korostaa, että arviointikäytäntöjen tulee huomioida riittävästi oppilaan opetuskielen taidon kehittyminen ja yksilöllinen tilanne.

11 § Opinnoissa eteneminen ja vuosiluokalta siirtyminen
Savonlinnan kaupunki pitää perusteltuna sitä, että oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävän varhaisessa vaiheessa tieto tilanteesta, jossa oppiaineen suoritus on vaarassa tulla hylätyksi. Tämä tukee ennakoivaa pedagogista toimintaa ja antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamisensa ennen lukuvuoden päättymistä.

Myös mahdollisuus erilliseen näyttöön hylätyn arvosanan jälkeen on oppilaan oikeusturvan kannalta tärkeä. Savonlinnan kaupunki pitää tarpeellisena, että näyttöjen toteuttamisesta annetaan riittävän selkeät valtakunnalliset ohjeet, jotta käytännöt eivät muodostu tarpeettoman erilaisiksi eri opetuksen järjestäjien välillä.

Poissaolojen vaikutusta arviointiin koskeva sääntely on periaatteessa ymmärrettävä. Perustelumuistiossa pitkäaikaisella poissaololla viitataan useamman viikon poissaoloon tai säännöllisesti toistuvaan poissaoloon ilman hyväksyttävää syytä. Terveydellisistä syistä johtuvat poissaolot on nimenomaisesti rajattu tämän ulkopuolelle.

Savonlinnan kaupunki pitää tärkeänä, että sääntelyn soveltamisesta annetaan riittävän yksiselitteiset ohjeet. Arvioinnin tulee kaikissa tilanteissa perustua oppilaan osoittamaan osaamiseen suhteessa asetettuihin tavoitteisiin, eikä poissaoloa itsessään tule käyttää arvioinnin perusteena. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaisiin, joiden poissaoloihin liittyy terveydellisiä, toimintakykyyn liittyviä tai muita oppilaan tuen tarvetta osoittavia tekijöitä.

12 § Päättöarviointi
Savonlinnan kaupunki pitää päättöarviointia koskevan sääntelyn täsmentämistä perusteltuna, koska päättöarvosanoilla on merkittävä vaikutus oppilaiden hakeutumiseen ja valintaan toisen asteen koulutukseen. Myös asetuksen perustelumuistiossa yhdenvertaisuuden vahvistaminen nostetaan muutoksen keskeiseksi tavoitteeksi.

Ehdotuksen mukaan päättöarviointi perustuisi vuosiluokkien 7–9 tavoitteisiin, valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin sekä vuosiluokkien 7–8 lukuvuosiarvosanoihin ja 9. vuosiluokan välitodistuksen arvosanoihin. Samalla perusteluissa korostetaan, ettei päättöarvosana muodostu näiden arvosanojen mekaanisena keskiarvona.

Savonlinnan kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että tämän kokonaisuuden soveltamisesta annetaan selkeät valtakunnalliset perusteet. Opettajan ammatillisen harkinnan ja aikaisempien arvosanojen merkityksen välisen suhteen tulee olla mahdollisimman yksiselitteinen, jotta oppilaiden yhdenvertainen kohtelu voidaan turvata.

12 a § Todistukset
Savonlinnan kaupungilla ei ole pääosin huomautettavaa ehdotettuun todistuksia koskevaan sääntelyyn.

Kaupunki kiinnittää kuitenkin huomiota ehdotukseen, jonka mukaan lukuvuosi-, väli- ja päättötodistukset tulee antaa kirjallisina. Perustelumuistion mukaan tällä tarkoitetaan nimenomaan fyysistä paperista todistusta eikä todistusta voisi antaa ainoastaan sähköisenä.

Savonlinnan kaupunki esittää harkittavaksi, onko näin yksityiskohtainen paperimuotoa koskeva sääntely pitkällä aikavälillä tarkoituksenmukaista. Sääntelyn tulisi mahdollisuuksien mukaan mahdollistaa myös turvallisten ja luotettavien sähköisten toimintatapojen kehittäminen siten, että todistusten saatavuus, pysyvyys ja oppilaan oikeusturva turvataan.

Muut huomiot

Savonlinnan kaupunki pitää uudistuksen yleistä tavoitetta, oppilaiden osaamisen vahvistamista sekä arviointikäytäntöjen valtakunnallisen yhdenmukaisuuden lisäämistä, kannatettavana. Uudistuksen onnistumisen kannalta keskeistä on kuitenkin se, kuinka selkeiksi vuosiluokkakohtaiset tavoitteet ja arviointikriteerit muodostuvat ja kuinka hyvin ne ovat käytännössä sovellettavissa koulujen arjessa.

Asetuksen perustelumuistion mukaan ehdotuksella ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia. Savonlinnan kaupunki katsoo, että toimeenpanon yhteydessä on kuitenkin syytä arvioida myös opetuksen järjestäjille aiheutuva koulutus-, ohjaus- ja hallinnollinen työ. Arviointijärjestelmän muuttaminen, henkilöstön perehdyttäminen sekä paikallisten opetussuunnitelmien ja käytäntöjen päivittäminen voivat ainakin siirtymävaiheessa lisätä työmäärää.

Koska asetusmuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2028, opetuksen järjestäjille ja kouluille tulee varata riittävä aika valmistautumiseen, henkilöstön kouluttamiseen sekä paikallisten käytäntöjen muuttamiseen.

Savonlinnan kaupunki pitää kokonaisuutena tärkeänä, että uudistuksessa säilytetään tasapaino valtakunnallisen yhdenmukaisuuden, oppilaiden yksilöllisten tilanteiden huomioimisen sekä opettajien pedagogisen arviointivastuun välillä.

Toimivalta	Kuntalaki 39 §
Esittelijä	Vt. kaupunginjohtaja Ma Ding
Päätösehdotus	Savonlinnan kaupunki antaa selostusosassa olevan lausunnon asiasta.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Tiedoksi	lausuntopalvelu.fi
Toimenpiteet	hallintopäällikkö